

UTDANNINGS
FORBUNDET

Vår dato
20.10.2011

Deres dato

Vår referanse
11/00732-6

Vår saksbehandler
Astrid Kristin Moen Sund

Avdeling
Seksjon for utdanning og
forskning

Deres referanse
201102591

Arkivkode
62

Direkte telefon
24142231

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011:6 Et åpnere forskningssystem - høring

Vi viser til brev av 30.5.2011 med NOU 2011:6 *Et åpnere forskningssystem* og takker for muligheten til å avgi høringsuttalelse til innstillingen. Innledningsvis følger noen generelle kommentarer, deretter følger kommentarer til de punktene Kunnskapsdepartementet ber om innspill på. Høringsuttalelsen er behandlet i sentralstyret 20. okt. 2011.

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet

Torbjørn Ryssevik
seksjonssjef

Astrid Kristin Moen Sund
seniorkonsulent

1 vedlegg: Utdanningsforbundets høringsuttalelse

UTDANNINGSFORBUNDETS HØRINGSUTTALELSE

Generelt

Innledningsvis er det grunn til å merke seg at mandatet i utgangspunktet var avgrenset til å skulle vurdere samsvaret mellom ressurser og resultat i offentlig finansiert forskning i Norge. Blant annet skulle utvalget drøfte ulike typer virkemiddel, og vurdere om finansieringen kunne utformes slik at resultatene ble best mulig. Utvalget skulle også vurdere om det kunne gjøres endringer som skulle medvirke til at den samfunnsmessige ”nyttens” av forskning kunne øke.

Utdanningsforbundet savner en analyse av samvirket og arbeidsdelingen mellom universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren, samt en analyse av hvordan det offentlige kan stimulere til økt forskningsinnsats i næringslivet.

Utdanningsforbundet mener at forholdet mellom undervisning og forskning burde vært mer vektlagt. Forskning og undervisning kan ikke behandles som to separate størrelser i universitets- og høyskolesektoren. Vitenskapelig ansatte ved universitet og høyskoler skal både undervise og forske. Universitets- og høyskoleloven stiller krav om forskningsbasert undervisning. Gjennom kvalitetsreformen ble en større del av arbeidstiden knyttet til *undervisning, veiledning, vurdering og praksisoppfølging* for studieprogram der det er aktuelt. Vi registrerer at utredningen i stor grad vektlegger forskningsdelen i FoU-arbeid i langt større grad enn utviklingsdelen. Å styrke utviklingsdelen mener vi er viktig - også i dagens barnehage og skole.

Utdanningsforbundet savner en problematisering av tellekantsystemet for studiepoeng og vitenskapelig publisering, som vi opplever har fått systematisk kritikk fra forskningsmiljøene siden det ble etablert. Utvalget skal gi råd om høyere kvalitet og bedre ressursutnytting, men mangler data fra kvalitativ forskning som kan indikere hva som gjør noen forskningsmiljø gode og fremragende.

Innstillingen inneholder også flere kontroversielle utspill som for eksempel at lite ”produktive” forskere kan miste deler av forskningstiden sin. Vi vil med dette påpeke at mye forskning er langsiktig, og en kan ikke skyve alt ansvar for forskningsproduksjon ned på den enkelte forsker. Det kan være mange gode grunner til at en forsker ikke har publisert de siste fire årene. En slik tidsfrist kan like gjerne bidra til mer kortsiktig forskning som det kan bidra til å øke produksjonen.

Den store andelen midlertidig ansatte er et annet problem som vi ønsker at det settes fokus på i den videre oppfølgingen av innstillingen. Hovedregelen for tilsetting må være uavhengig av finansieringskilde, noe som blant annet blir understreket i rapporten *Bruk av midlertidig tilsetting i universitets- og høyskolesektoren* (2010). Selv om et prosjekt er eksternt finansiert, legitimerer det ikke alltid midlertidig tilsetting.

Utdanningsforbundet mener at det skal være nasjonalt fastsatte rammer for FoU-tid i denne type stillinger; 50 prosent for professor og førstestilling, og 30 prosent for andre med kombinerte stillinger (m.a.o. både forskning og undervisning). Uten en slik nasjonal sikring er det ikke mulig å følge opp intensjonen i universitets- og høyskoleloven. Slik det fungerer i dag, blir resultatet forskning på fritida for svært mange, særlig for dem med lektorstillinger, men også mange i førstestillinger. Dette forholdet er ikke belyst i framstillingen av sammenhengen mellom ressurs og resultat i utredningen.

Ensidig vektlegging av publikasjonspoeng, som Fagerbergutvalget i stor grad også legger opp til, tilslører også det faktum at universitetenes samfunnsoppgaver strekker seg langt ut over det å publisere i internasjonale journaler. Institusjonene i høyere utdanning skal utdanne på høyt nivå, i tillegg til at de skal formidle, innovere og være til stede i samfunnsdebatten.

Forslaget om dimensjonering av doktorgradsutdanningen

Utdanningsforbundet er positive til utvalgets forslag om at det bør utdannes 2000 doktorgradskandidater i 2020. Det er behov for flere med forskerkompetanse innenfor UH-sektoren, og vi mener det er behov for denne type kompetanse også innenfor andre samfunnsområder.

Utdanningsforbundet mener at en slik opptrapping bør inngå i en langsiktig strategi for å øke antall personer med doktorgradskompetanse både i barnehage og skole, og vi mener det må sees i sammenheng med behovet for å styrke profesjonsrettede forskerskoler, jf. NAFOL (Nasjonal forskerskole for lærerutdanning).

Ett sett med indikatorer?

Utredningen peker på at indikatorene som er foreslått, ikke kan gi et samlet og fullstendig bilde av hvordan det norske forskningssystemet fungerer. Dette er vi enige i. Vi må derfor finne indikatorer som kan måle for eksempel kunstnerisk virksomhet o.a., som grunnlag for økonomisk uttelling.

Indikatorer basert på vitenskapelige publiseringer er viktig. Det sikrer kvalitet i forskningen, og det gir økonomisk uttelling for UH-sektoren. Disse vitenskapelige publiseringene når i dag i liten grad ut til dem som kan nytte seg av forskningen i praksisfeltet. Vi mener derfor at vi her bør innføre et nivå til, som også gir økonomisk uttelling for UH-sektoren. Det vil si at forskerne i etterkant av den vitenskapelige publiseringen må stimuleres til å formidle sin forskning gjennom artikler i aktuelle fagtidsskrifter, kursvirksomhet med mer.

Det er ofte vanskelig for forskere som driver med utviklingsarbeid, å få publisert artikler som gir økonomisk uttelling. En må derfor se nærmere på hvordan publisering i norske fagtidsskrifter kan ta inn utviklingsarbeid som også gir økonomisk uttelling. Disse fagtidsskriftene må da kvalitetssikre dette utviklingsarbeidet på lik linje med det som gjøres for vitenskapelig publisering.

Utdanningsforbundet ser det som viktig at forskere samarbeider på tvers av institusjoner og landegrenser. En bedre økonomisk uttelling vil kunne stimulere dette samarbeidet.

Indikatorer basert på doktorgrader er også riktig. Men ved siden av dette ønsker vi også indikatorer som er basert på førstelektor/dosent, som vanligvis har mer fokus på breddeperspektivet. Innenfor førskole- og lærerutdanning ønsker vi lærere med bakgrunn fra praksisfeltet. For disse er førstelektor/dosent en mer naturlig karrierevei enn doktorgradsstudier, og en vil derved også kunne få enda mer fokus på FoU-arbeid i praksisfeltet.

Å utvikle et norsk forskningsbarometer

Utdanningsforbundet er skeptiske til at det etableres et forskningsbarometer for å vurdere tilstanden i norsk forskning, basert på de snevre kriteriene som utvalget har lagt til grunn. Et stort flertall av de ansatte har ikke tilstrekkelig tid til FoU innenfor ordinær arbeidstid, og det er kanskje den største utfordringen i sektoren og hadde fortjent mer oppmerksomhet. Betydningen av undervisning og oppfølging av studenter på ulike nivåer, og den gjensidige nytten mellom forskning og undervisning, må inkluderes i et slikt barometer. Utfordringen for UH-sektoren er den økonomiske uttellingen i forhold til den tiden som brukes til FoU-arbeid. Indikatorene må fange opp FoU-arbeid og andre elementer som for eksempel kunstnerisk virksomhet.

Forskningstid som ressurs

Alle som underviser i UH-sektoren, skal drive forskningsbasert undervisning. Det vil etter vårt syn bety at alle skal ha avsatt tid til FoU-arbeid. Dette er ett element som det må tas hensyn til. Samtidig forlanges det blant annet publisering som indikator for økonomisk tildeling. Dette er et dilemma for UH-sektoren, som fører til ulik praksis innad og mellom institusjoner når det gjelder tildeling av FoU-midler.

Vi mener det er viktig å fastholde prinsippet om at alle som underviser i UH-sektoren skal tildeles tid til FoU-arbeid. En annen utfordring er tid til FoU-arbeid til dem som faktisk får tildelt FoU-tid.

Forskerfunn

Utdanningsforbundet er positive til en slik prøveordning, men mener den må omfatte alle vitenskapelig ansatte i sektoren, også de som driver pedagogisk utviklingsarbeid. Ordningen bør etableres som en forsøksordning ved hjelp av friske ressurser over statsbudsjettet.

Åpen konkurransearena

Utdanningsforbundet ser positivt på en mer åpen konkurranse om forskningsmidler gjennom Forskningsrådet. Utredningen vektlegger betydningen av dette, fordi midler tildeles aktive forskere gjennom konkurranse. Det betyr også at disse forskerne får mer tid avsatt til forskning enn de ellers ville fått. Det må utarbeides kjente og forutsigbare kriterier også for denne type prosjekter.